

Kulturdepartementet

Riksarkivets yttrande över förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken utarbetat av Sametinget.

Riksarkivet har tagit del av rubricerad remiss och vill lämna följande synpunkter.

Riksarkivet har inga utpekade uppdrag för att bevara de samiska språken annat än det som åläggs oss genom den europeiska språkstadgan och minoritetslagen; att uppmuntra och stötta kulturell verksamhet och kulturella inrättningar på samiska samt främja det samiska språket. I vårt uppdrag att bevara statliga och enskilda arkiv blir vi automatiskt förvaltare av samiskt kulturarv och språkdokumentation. Kulturarvet kan bestå av skriftlig kommunikation som ger vittnesbörd om samiskt liv: traditioner, människoöden, kultur, konfrontationer med myndigheter, språk etc. Det kan också bestå av fotografier, film och ljudupptagningar. Materialet ingår som organiska delar i myndigheters arkiv, men består också av inlämnade enskilda arkiv efter samiska organisationer, företag och personer.

På sidan 76 i förslaget för handlingsprogram pekar Sametinget på att arkiv är viktiga bärare av samisk kultur och språk och man lyfter problemet med att det idag inte finns någon myndighet med utpekat ansvar för de samiska arkiven; man skriver att ”En samisk arkivorganisation i Sverige med ett övergripande ansvar för samiskt arkivmaterial är önskvärd”. Man föreslår i samma avsnitt en åtgärd, nämligen att ”Ge Sametinget i uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta samt sprida kunskap och material om de samiska språken samt samiska dialekter, folkminnen, folkmusik och namn i Sverige”. I förslaget till åtgärd nämns dock bara uppbyggandet av en bevaringsinstitution för samiskt *språk*, inte för samiska *arkiv*. Det är oklart för oss hur man tänker sig denna gränsdragning mellan språk och arkiv.

I Riksarkivets inspel till Arkivutredningen 2019-02-08 Dnr RA 04-2017/05870 ”Enskilda arkiv – ett mångfacetterat område” påpekade vi vikten av att värna om arkivens ursprung och proveniensprincipen även för arkiv med koppling till särskilda grupper, t ex minoriteter/urfolk. Riksarkivet riktade då kritik mot tanken att bryta ut handlingar ur ett arkivbestånd eller ur en etablerad samling, med hänvisning till proveniensprincipen. Det särskiljande för arkivinformatiön är det systematiska kravet på autenticitet och spårbarhet och där blir proveniensen avgörande. Det är fortfarande vår hållning.

Med det sagt så vill Riksarkivet påpeka att vi arbetar för att de samiska arkiven ska tas tillvara för framtiden på ett systematiskt sätt och att de arkiv som redan är i vår ägo ska bli lätt tillgängliga. Riksarkivet har initierat samtal med Sametinget om arkivfrågorna som ett resultat av Arkivutredningen.

Beslut i detta ärende har fattats av riksarkivarie Karin Åström Iko. Ärendet har handlagts av sektionschef Maria Press, föredragande.

Karin Åström Iko

Maria Press